

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการเกี่ยวกับการบริหารงานหอผู้ป่วยติดเชื่อเอดส์ โรงพยาบาลศูนย์ กระทรวงสาธารณสุข จำแนกตามหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน ระยะเวลาการปฏิบัติงานในตำแหน่ง ประสบการณ์เข้าอบรมเกี่ยวกับโรคเอดส์และประสบการณ์ดูแลผู้ป่วยติดเชื่อเอดส์ รวมทั้งศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานหอผู้ป่วยติดเชื่อเอดส์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและตัวอย่างประชากร

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วย อายุรกรรม ศัลยกรรม สูติ-นรีเวชกรรม และกุมารเวชกรรม โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกองโรงพยาบาลภูมิภาค กระทรวงสาธารณสุข ทั้ง 17 แห่ง แต่ใช้ทดสอบหาความเที่ยงของเครื่องมือจำนวน 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ดังนั้นประชากรในการวิจัยจึงมาจากโรงพยาบาลศูนย์ 16 แห่ง โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย มีจำนวนทั้งสิ้น 196 คน และกลุ่มที่ 2 พยาบาลประจำการระดับวิชาชีพ มีจำนวนทั้งสิ้น 1174 คน ดังแสดงในตารางที่ 1 โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลศูนย์ทุกแห่ง
2. ตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างประชากรแบบแบ่งเป็นกลุ่ม (Cluster Sampling) ให้ได้ตัวอย่างประชากรเป็นพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพของแผนกอายุรกรรม ศัลยกรรม สูติ-นรีเวชกรรม และกุมารเวชกรรม
 - 2.1 ตัวอย่างประชากรที่เป็นพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยแผนกอายุรกรรม ศัลยกรรม สูติ-นรีเวชกรรม และกุมารเวชกรรม ใช้จำนวนประชากรจริงทั้งหมด 196 คน
 - 2.2 ตัวอย่างประชากรที่เป็นพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพ ได้จากการประมาณขนาดตัวอย่างประชากรตามสูตรของยามาเน (Yamane) (ประคอง กรรณสูต, 2528) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ความคลาดเคลื่อน 5 % ได้ขนาดตัวอย่างประชากร จำนวน 299

คน แต่เพื่อให้ได้ตัวแทนประชากรที่ดีที่สุด โดยเป็นตัวแทนของทุกหอผู้ป่วยในแผนกอายุรกรรม ศัลยกรรม สูติ-นรีเวชกรรม และกุมารเวชกรรม จากโรงพยาบาลศูนย์ จึงใช้ตัวอย่างประชากรเพิ่มเป็นจำนวน 392 คน รวมตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 588 คน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 1 รายชื่อโรงพยาบาลศูนย์และจำนวนประชากรของโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกอง
โรงพยาบาลภูมิภาค กระทรวงสาธารณสุข

โรงพยาบาล	จำนวนพยาบาลวิชาชีพ		รวม (คน)
	หัวหน้าหอผู้ป่วย (คน)	พยาบาลประจำการ (คน)	
เขต 1 สระบุรี	13	67	80
เขต 2 ชลบุรี	12	95	107
เขต 3 มหาราชนครราชสีมา	17	95	112
สรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี	15	86	101
เขต 4 อุดรธานี	13	75	88
ขอนแก่น	11	66	77
เขต 5 ลำปาง	13	69	82
เชียงใหม่ประชานุเคราะห์ เชียงราย	15	71	86
เขต 6 พุทธินิราช พิษณุโลก	12	88	100
สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์	11	88	99
เขต 7 ราชบุรี	12	77	89
นครปฐม	8	49	57
เขต 8 สุราษฎร์ธานี	11	55	66
มหาราชนครศรีธรรมราช	12	75	87
เขต 9 หาดใหญ่ สงขลา	15	75	90
ยะลา	6	43	49
รวมจำนวนประชากร	196	1174	1370

ตารางที่ 2 จำนวนตัวอย่างประชากรของโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกองโรงพยาบาลภูมิภาค
กระทรวงสาธารณสุข

โรงพยาบาล	จำนวนพยาบาลวิชาชีพ		รวม (คน)
	หัวหน้าหอผู้ป่วย (คน)	พยาบาลประจำการ (คน)	
เขต 1 สระบุรี	13	26	39
เขต 2 ชลบุรี	12	24	36
เขต 3 มหาราช นครราชสีมา	17	34	51
สรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี	15	30	45
เขต 4 อุดรธานี	13	26	39
ขอนแก่น	11	22	33
เขต 5 ลำปาง	13	26	39
เขียงรายประชานุเคราะห์ เขียงราย	15	30	45
เขต 6 พุทธชินราช พิษณุโลก	12	24	36
สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์	11	22	33
เขต 7 ราชบุรี	12	24	36
นครปฐม	8	16	24
เขต 8 สุราษฎร์ธานี	11	22	33
มหาราช นครศรีธรรมราช	12	24	36
เขต 9 หาดใหญ่ สงขลา	15	30	45
ยะลา	6	12	18
รวมจำนวนตัวอย่างประชากร	196	392	588

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งเป็น 3 ตอน มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน ตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน ระยะเวลาการปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์เข้ารับ การอบรมเกี่ยวกับโรคเอดส์ และประสบการณ์ดูแลผู้ป่วยติดเชื้อเอดส์ ลักษณะคำถามเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Check list) รวม 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานหอผู้ป่วยติดเชื้อเอดส์ จำนวน 46 ข้อ ประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

ด้านการวางแผนงาน 16 ข้อ

ด้านการจัดระบบงาน 14 ข้อ

ด้านการอำนวยการ 11 ข้อ

ด้านการควบคุมงาน 5 ข้อ

ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบแต่ละข้อเพียงคำตอบเดียวว่าเห็นด้วยกับข้อความแต่ละข้อนั้นในระดับใด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 คะแนน คือ เห็นด้วยมากที่สุด หมายถึง ท่านเห็นด้วยว่าข้อความนั้น สามารถจัดกระทำได้ทั้งหมด

4 คะแนน คือ เห็นด้วยมาก หมายถึง ท่านเห็นด้วยว่าข้อความนั้น สามารถ จัดกระทำได้เกือบทั้งหมด

3 คะแนน คือ เห็นด้วยปานกลาง หมายถึง ท่านเห็นด้วยว่าข้อความนั้น สามารถจัดกระทำได้เป็นบางส่วน

2 คะแนน คือ เห็นด้วยน้อย หมายถึง ท่านเห็นด้วยว่าข้อความนั้นสามารถจัดกระทำได้เป็นส่วนน้อย

1 คะแนน คือ เห็นด้วยน้อยมาก หมายถึง ท่านเห็นด้วยว่าข้อความนั้นสามารถจัดกระทำได้น้อยมากหรือเกือบจะไม่สามารถจัดกระทำได้

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาในการบริหารงานของผู้ปฏิบัติงานเชื้อเอ็ดส์ จำนวน 17 ข้อ ประกอบด้วยปัญหาดังนี้

ด้านการวางแผนงาน 4 ข้อ

ด้านการจัดระบบงาน 5 ข้อ

ด้านการอำนวยความสะดวก 4 ข้อ

ด้านการควบคุมงาน 4 ข้อ

ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบแต่ละข้อเพียงคำตอบเดียวว่าเห็นด้วยกับข้อความแต่ละข้อในระดับใด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 คะแนน คือ เป็นปัญหามากที่สุด หมายถึง ท่านคิดว่าข้อความนั้นยากมากแก่การจัดกระทำและมีอุปสรรคในการปฏิบัติงานมากที่สุด จนเกือบปฏิบัติไม่ได้

4 คะแนน คือ เป็นปัญหามาก หมายถึง ท่านคิดว่าข้อความนั้นยากแก่การจัดกระทำและมีอุปสรรคในการปฏิบัติเกือบทั้งหมด

3 คะแนน คือ เป็นปัญหาปานกลาง หมายถึง ท่านคิดว่าข้อความนั้นจัดกระทำได้บางส่วน และมีอุปสรรคในการปฏิบัติค่อนข้างมาก

2 คะแนน คือ เป็นปัญหาน้อย หมายถึง ท่านคิดว่าข้อความนั้นมีอุปสรรคในการปฏิบัติบ้างเล็กน้อย แต่สามารถแก้ไขให้จัดกระทำได้เกือบทั้งหมด

1 คะแนน คือ เป็นปัญหาน้อยที่สุด หมายถึง ท่านคิดว่าข้อความนั้นมีอุปสรรคในการปฏิบัติเล็กน้อย จนเกือบไม่มีและสามารถจัดกระทำได้ทั้งหมด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมการก่อนสร้างเครื่องมือ

- 1.1 ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบาดวิทยาของโรคเอดส์ การจัดหอผู้ป่วยติดเชื้อเอดส์และการบริหารงาน
- 1.2 ปรึกษาหารือกับพยาบาลหัวหน้างาน พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพ เกี่ยวกับวิธีการบริหารงานในหอผู้ป่วยที่มีผู้ป่วยติดเชื้อเอดส์
- 1.3 สังเกตวิธีการบริหารงานด้วยตนเอง

ขั้นที่ 2 สร้างเครื่องมือ

- 2.1 สร้างแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)
- 2.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานหอผู้ป่วยติดเชื้อเอดส์ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales)
- 2.3 สร้างแบบสอบถามปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานหอผู้ป่วยติดเชื้อเอดส์ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales)
- 2.4 นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้ว ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 3 การทดสอบเครื่องมือ

- 3.1 ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการพยาบาลเฉพาะสาขาโรคติดเชื้อ ผู้บริหารทางการพยาบาล และอาจารย์พยาบาลจำนวนรวมทั้งสิ้น 12 ท่าน (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในภาคผนวก ข) พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและสำนวนภาษา เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัยถือเกณฑ์ 9 ใน 12 ท่าน ของจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิยอมรับและเห็นชอบด้วย ผลปรากฏว่าผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 12 ท่าน เห็นชอบด้วยและยอมรับแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นพร้อมทั้งเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขภาษาที่ใช้ในคำถามบางข้อ ให้มีความกะทัดรัด ตลอดจนให้ตัดคำถามบางข้อที่ซ้ำซ้อนออก

และให้เพิ่มเติมคำถามบางข้อ เพื่อให้เนื้อหาสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาได้จำนวนข้อคำถามจำแนกได้ดังนี้

<u>แบบสอบถาม</u>	<u>ก่อนการตรวจสอบ</u> (จำนวนข้อ)	<u>หลังการตรวจสอบ</u> (จำนวนข้อ)
1. ข้อมูลส่วนบุคคล	6	6
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน หอผู้ป่วยติดเชื้อเอดส์		
2.1 ด้านการวางแผนงาน	15	16
2.2 ด้านการจัดระบบงาน	34	14
2.3 ด้านการอำนวยการ	21	11
2.4 ด้านการควบคุมงาน	16	5
รวม	86	46
3. ปัญหาการบริหารงานหอผู้ป่วยติดเชื้อเอดส์		
3.1 ด้านการวางแผนงาน	4	4
3.2 ด้านการจัดระบบงาน	5	5
3.3 ด้านการอำนวยการ	4	4
3.4 ด้านการควบคุมงาน	4	4
รวม	17	17

3.2 ตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับตัวอย่างประชากรที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับตัวอย่างประชากรในการวิจัย แต่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยที่โรงพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ประกอบด้วยพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย จำนวน 10 คน และพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพ จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเที่ยง โดยใช้สูตร

สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของคอร์นบาค ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามความคิดเห็นของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการเกี่ยวกับการบริหารงานหอผู้ป่วยติดเชื้อเอ็ดส์และเกี่ยวกับระดับปัญหาการบริหารงานหอผู้ป่วยติดเชื้อเอ็ดส์ ขณะทดลองใช้และหลังเก็บข้อมูลจากตัวอย่างประชากร ได้ค่าความเที่ยงของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานหอผู้ป่วยติดเชื้อเอ็ดส์ขณะทดลองใช้ 0.96 และหลังเก็บข้อมูล 0.97 และค่าความเที่ยงของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาการบริหารงานหอผู้ป่วยติดเชื้อเอ็ดส์ขณะทดลองใช้ 0.94 และหลังเก็บข้อมูล 0.91

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขอลงหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาล และหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ส่งหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาล และหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลศูนย์ ทางไปรษณีย์
3. ส่งแบบสอบถามพร้อมกับ เขียนจดหมายส่วนตัวถึงหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศูนย์แต่ละแห่ง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยและขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามให้กับตัวอย่างประชากรตามคุณสมบัติที่ต้องการ
4. ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเองทุกโรงพยาบาลศูนย์ ใช้เวลาในการดำเนินการทั้งสิ้น 5 สัปดาห์ คือ ตั้งแต่วันที่ 30 กรกฎาคม 2534 ถึงวันที่ 30 สิงหาคม 2534 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาและอยู่ในสภาพสมบูรณ์จำนวนรวมทั้งสิ้น 550 ฉบับ ดังนี้

ตัวอย่างประชากร	ส่งไป (ฉบับ)	กลับมา (ฉบับ)	คิดเป็น (%)	สมบูรณ์ (ฉบับ)	คิดเป็น (%)
พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย	196	196	100	177	90.31
พยาบาลประจำการ	392	392	100	373	95.15

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดระดับความมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยทำการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของตัวอย่างประชากร โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบความเรียง
2. ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานหอผู้ป่วยติดเชื่อมออดส์ของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย และของพยาบาลประจำการวิเคราะห์ ดังนี้

2.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในกิจกรรมการบริหารงานด้านการวางแผนงาน การจัดระบบงาน การอำนวยการ และการควบคุมงานเป็นรายข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน แบ่งเป็นระดับ ดังนี้ (ประคองกรรมสุด, 2528)

4.50-5.00	อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด
3.50-4.49	อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก
2.50-3.49	อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง
1.50-2.49	อยู่ในระดับเห็นด้วยน้อย
1.00-1.49	อยู่ในระดับเห็นด้วยน้อยมาก

2.2 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย และของพยาบาลประจำการที่มีความแตกต่างกันในด้านหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน ระยะเวลาการปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) และทดสอบความ

แตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ภายหลังจากวิเคราะห์ความแปรปรวน ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's test) ส่วนประสบการณ์เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับโรคเอดส์และประสบการณ์ดูแลผู้ป่วยติดเชื้อเอดส์ วิเคราะห์โดยใช้ค่าที (t-test)

3. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัญหาในการบริหารงานหอผู้ป่วยติดเชื้อเอดส์ ด้านการวางแผนงาน การจัดระบบงาน การอำนวยความสะดวกและการควบคุมงาน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายชื่อ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน แบ่งเป็นระดับ ดังนี้

4.50-5.00	อยู่ในระดับปัญหามากที่สุด
3.50-4.49	อยู่ในระดับปัญหามาก
2.50-3.49	อยู่ในระดับปัญหาปานกลาง
1.50-2.49	อยู่ในระดับปัญหาน้อย
1.00-1.49	อยู่ในระดับปัญหาน้อยมาก

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอช เอ็กซ์ (Statistic Package for the Social Science X)